

Welke vinger te gebruiken?

Niet zomaar een reeks over vingerzettingen op de mandoline

Deel 4

Het vervolg op deel 3...

Naar aanleiding van een vraag van een student wordt in dit deel de 3^e maat van het 1^e deel uit het bekende mandolineconcert van Johann Adolf Hasse (1699 – 1783) behandeld.

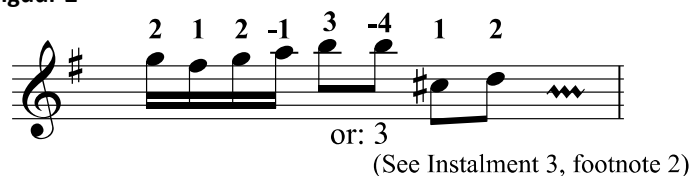
Figuur 1

measure 3

In deel 3 hebben we deze maat grondig onderzocht zonder rekening te houden met de voorslag. Uiteindelijk kwamen we tot deze conclusie (met mijn voorgestelde vingerzetting):

Figuur 2

Nu gaan we ons bezighouden met de voorslag.

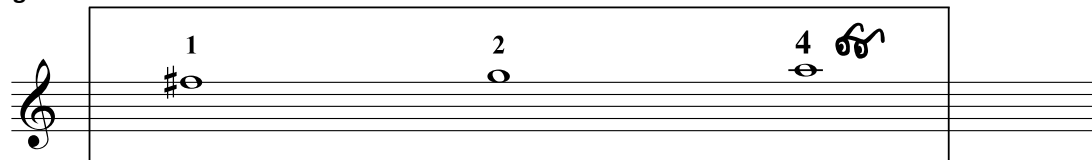
Ik kan beginnen met te beschrijven hoe de voorslag zou moeten klinken. Dat bewaar ik voor later, maar eerst wil ik je vragen een aantal oefeningen te doen die ertoe bijdragen dat je de voorslag later makkelijker en juist kan spelen.

De eerste oefening is vrij statisch en behandelt de benodigde (in)spanning.

Zet de vingers neer zoals in Figuur 3 en hou ze vast voor ongeveer 10 seconden. Rust even uit en herhaal dit een paar keer (ook het rusten tussendoor herhalen!). Als je van een uitdaging houdt kun je de tijdsperiode opvoeren, maar het mag nooit onplezierig worden. Probeer de toon A met de pink te spelen.

Belangrijk: Als er iets ongemakkelijk aanvoelt of zelfs pijn doet, stop! Daar bereik je nl. niets mee!

Figuur 3

Deze vingeroefening is vrij statisch. Figuur 4 is dynamisch en gaat om de beweging zelf.

Erg belangrijk: Als je eenmaal een vinger op een toon hebt staan, laat de vinger dan comfortabel maar stevig op z'n plaats staan tenzij er een muzikale reden is om hem op te tillen.

Figuur 4

Very slow!

You have to take the 4th finger off A to play G.

Once you have stopped a note, leave the finger down until you have to raise it.

Speel nu Figuur 4 een keer of vijf/zes langzaam en regelmatig. Voordat je verder gaat speel je deze oefening net zolang totdat het zonder problemen gaat.

Zoals de meeste mandolinespelers, had mijn Schotse vriend eerst geprobeerd de voorslag met een aanslag van de plectrum te spelen. De juiste manier is echter een linkerhand techniek die ook wel *pull-off* genoemd wordt. Laten we dat even oefenen.

Figuur 5

Stop these three notes with the fingers indicated, wait for about ten seconds to get used to the feeling,

then

strike the note A *with a down-stroke*, wait for a few seconds, and then - using the left hand only - pluck the string with the pinkie, making a snapping sideways movement. The 1st and 2nd fingers just stay where they are, and the hand does not move at all. Only the pinkie moves; the note sounded is G.

De pull-off speel door met de 4^e vinger een schuivende zijwaartse beweging te maken. De 1^e en 2^e vinger blijven staan en de hand mag niet bewegen. Alleen de pink beweegt. Oefen figuur 5 net zolang totdat de *pull-of* techniek makkelijk gaat. Vraag eventueel aan een klassiek gitarist hoe hij het doet want voor gitaar is het een gebruikelijke techniek die vaak toegepast wordt. Het wordt b.v. ook veel gebruikt in Bluegrass en Keltische muziek.

Dan nu een paar korte oefeningen (Figuur 6). Herhaal iedere oefening net zolang totdat je er zeker van bent voordat je doorgaat met de volgende oefening. Bij iedere oefening wordt de tijd ingekort tussen de tonen A en G. Zorg ervoor dat je de vingers 1, 2 en 4 op de toets hebt staan voordat je de toon A speelt. Wees ervan bewust dat je plectrum de toon G niet aan moet slaan, maar dat je dit door middel van een pull-off moet doen. De volgende stap is ervoor te zorgen dat de pull-off direct na de toon A gemaakt wordt.

Figuur 6

Slowly!

stroke

pull-off

Het uiteindelijke doel is om de pull-off direct na de afslag te maken.

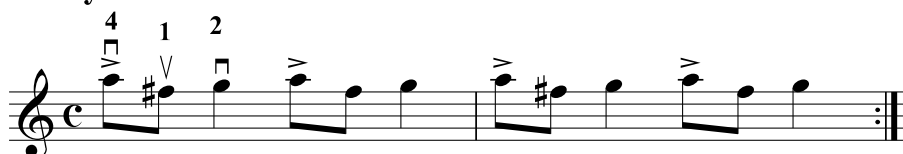
Herinner je je het principe zoals voorgesteld is in Figuur 3 van Deel 3? De volgende oefeningen, de Figuren 7 en 8, laten ook de voorslag weg, of eigenlijk de pull-off, maar trainen de hand (en het hoofd) in de voorbereiding daarvoor. Voor nu hoef je het proces niet te begrijpen, later zul je het wel begrijpen.

Figuur 7 (Helaas staat deze tekst in het plaatje en kan ik dit niet "openbreken", de belangrijkste punten staan onderaan dit Figuur)

Six things to be careful of:

1. The 1st finger stays down the whole time, so please put in on F# before you start playing, and make sure it stay there!
2. When you stop the first note, A, with the pinkie, stop G with 2 as well. In other words: whenever you play the note A, use the three fingers 4, 2 and 1, not just the pinkie.
3. When G is followed by A, keep stopping G with the 2nd finger as well as stopping A with the pinkie.
4. Whenever you change from A to F#, raise 4 and 2 exactly together, as a unit.

Slowly!

5. Please apply the stroking indications with pedantic consistency, regardless of speed.
6. Please accent the A as indicated - but don't overdo it!

Four things to be careful of:

1. The 1st finger stays down the whole time.
2. When G is followed by A, keep stopping G with the 2nd finger as well as stopping A with the pinkie.

Slowly!

3. Please apply the stroking indications with pedantic consistency, regardless of speed.
4. Please accent the A as indicated - but don't overdo it!

De belangrijkste aandachtspunten:

1. De 1e vinger blijft de hele tijd op de toets (toon Fis) staan, zet de toon Fis dus eerst neer voordat je begint te spelen en zorg dat hij daar blijft staan!
2. Als je de eerst toon A speelt, met de pink, dan staat ook je 2^e vinger op de toets (toon G). Met andere woorden: als je de toon A speelt staan de vingers 1, 2 en 4 op de toets en niet alleen de pink!
3. Speel je de toon A na de toon G dan blijft ook de 2^e vinger staan.
4. Als je wisselt van de toon A naar de toon Fis, til dan de 4^e en 2^e vinger samen op, als een team.
5. Speel de aanslag zoals aangegeven, het tempo is niet belangrijk.
6. Speel een accent op de toon A.

Four things to be careful of:

1. The 1st finger stays down the whole time.
2. When G is followed by A, keep stopping G with the 2nd finger as well as stopping A with the pinkie.

Slowly!

3. Please apply the stroking indications with pedantic consistency, regardless of speed.
4. Please accent the A as indicated - but don't overdo it!

En dan nu:

Figuur 8

Zorg ervoor dat je de stappen uitvoert zoals we die tot nu toe geoefend hebben.
We zijn er bijna!

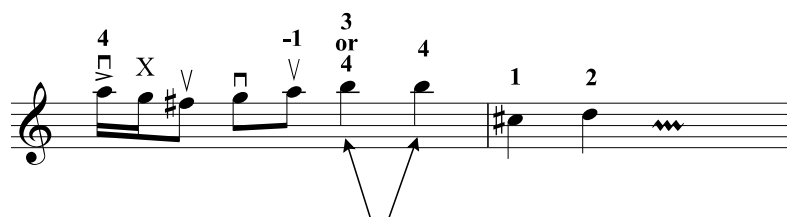
Figuur 9

De rechterhand doet in dit Figuur precies hetzelfde als in Figuur 8. Je moet wel op je hoede zijn; de ene hand kan de andere makkelijk misleiden. Concentreer je om de G te spelen door middel van de pull-off in plaats van met de plectrum (the "X" geeft de pull-off aan). De beste manier om dit juist te doen is om het **zeer** langzaam te oefenen! Het metronoomcijfer is een indicatie en bedoeld om in een bepaald tempo te spelen en de noten op hun plaats te houden. Het beste tempo in het begin is *zeer langzaam!*

Als je Figuur 9 zonder problemen kunt spelen dan ben je de techniek de baas. Figuur 10 geeft *bijna* de juiste weergave van maat 3 van het werk van Hasse. De notatie van Figuur 10 en 11 is aangepast om het makkelijker te kunnen lezen, daarom staat het in twee maten in plaats van in één.

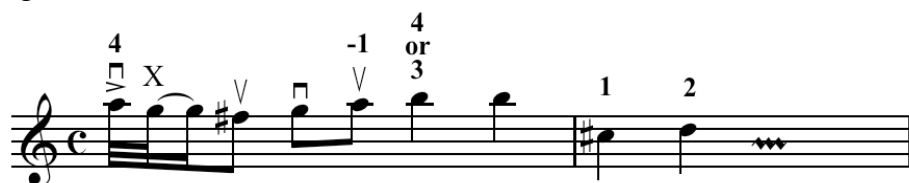
Figuur 10

We talked about these two Bs in Instalment 3 in relation to footnote 2. I favour the 3rd finger for the first B. If you finger them *both* with the 3rd finger however, the next note, C#, can be a little awkward, and so can the following D, although the reasons are somewhat subtle. I therefore also favour swapping to the pinkie for the second B, but this rather special *position change*, which is what it amounts to, really requires a bit of background knowledge to make it safe and easy. Another alternative is to squash the pinkie up a little bit towards the 1st finger (on A) and use it on both Bs. This *hidden position change* obviates the problem, if you like it. My Scottish friend does. I guess it's a matter of taste. In any case, be careful to leave 3 on A until *after* you play B. At the moment of change, *both* fingers must be stopping.

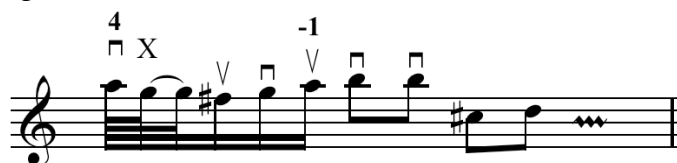
Een verdere verfijning brengt ons bij de uiteindelijke oplossing. De notatie in Figuur 11 ziet er nogal ingewikkeld uit maar is in feite niet moeilijk. Zoals je ziet moet je de voorslag snel spelen, wat eigenlijk betekent dat de pull-off direct na de afslag van de toon A gemaakt moet worden. De toon G klinkt dan een beetje eerder dan in Figuur 10 maar de andere tonen komen op precies het juiste moment.

Figuur 11

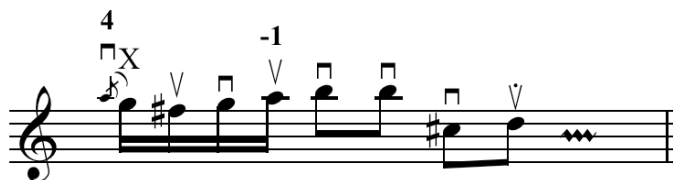
Nu met de oorspronkelijke notenwaarden:

Figuur 12

Het ziet er een beetje ingewikkeld uit vind je niet? Dat heeft Hasse vast ook gedacht, 250 jaar geleden, en daarom heeft hij ervoor gekozen om het zo te noteren:

Figuur 13

Play the grace note with a down-stroke exactly on - not before! - the count of 1, immediately *crush* the A into G by a pull-off, and the next upstroke is the F#.

Speel de voorslag met een afslag exact op de 1e tel, niet eerder, en maak dan gelijk de pull-off gevolgd door de opslag van de toon Fis.

Figuur 13 is visueel minder gecompliceerd dan Figuur 12, maar je moet wel weten hoe de voorslag gespeeld moet worden.

De noten (en de schrijfwijze) zijn van de componist. De vingerzettingen en aanslagen (en de verklaringen) zijn van mij.

Een laatste opmerking: het aanslagteken op de laatste D in Figuur 13 kwam zo'n 30 jaar geleden in gebruik. Het betekent dat er een opslag gespeeld moet worden over één enkele snaar. Als deze techniek juist uitgevoerd wordt klinkt deze toon een beetje zachter. Dat is precies de bedoeling want hij fungeert als een *oplossing* van de spanning die gecreëerd wordt bij de toon Cis, welke een uitgeschreven versiering is die ook wel voorhouding genoemd wordt.

Oh, en mijn vriend Eddie kon niet stoppen zijn verbazing uit te spreken hoe eenvoudig (en succesvol) het was om de pink te gebruiken.

Het bleek dat zijn 4^e vinger niet te kort of te zwak was zoals hij jarenlang gedacht had. Hij had hem enkel verkeerd gebruikt, zoals veel mandolinespelers over de hele wereld doen.

Er zijn muziekfragmenten beschikbaar, als daar belangstelling voor is stuur me een email.

Keith Harris,
keithharris@gmx.de